

KONTROLE TABİ HAVACILIK PERSONELİNİN ALKOL VE PSİKOAKTİF MADDE KONTROLLERİNE İLİŞKİN TALİMAT (SHT-APAM)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Talimatın amacı, uçuş emniyetinin korunması ve artırılması maksadıyla, sivil havacılık faaliyetlerinde görev yapan ve bu talimatta belirtilen kontrole tabi havacılık personelinin; psikoaktif madde ve limit dışı alkol kullanımının denetlenmesi, önlenmesi ve tespitine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Talimat; sivil havacılık alanında; tam zamanlı, kısmi zamanlı, geçici veya aralıklı statüde görev yapan talimat kapsamındaki Kontrole Tabi Havacılık Personelini, bu kişilere eğitim veren veya bu kişileri bünyelerinde bulunduran kurum, kuruluş ve işletmeler ile, bu kişilerin havacılık muayenelerini gerçekleştirmekle yetkilendirilen Havacılık Tıp Merkezlerini, Yetkili Uçuş Tabiplerini, Yetkili Tabipleri ve Uçuş Tabiplerini kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Talimat, 26/09/2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 15/07/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 4 numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 31 inci Bölümü ve 15/06/2017 tarihli Havacılık Sağlık Talimatına dayanılarak hazırlanmıştır.

(2) Şikago Konvansiyonu Ek-1 Bölüm 6, ICAO Doc 8984-AN/895 ve ICAO Doc 9654-AN/945 gereklilikleri esas alınmış ve EASA.2022.C07 – “Mental Health For Aviation Safety” kılavuzu, kaynak olarak değerlendirilmiştir.

Avrupa Birliği mevzuatına uyum

MADDE 4 - (1) Bu Talimatın hazırlanmasında, 216/2008 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü’ne göre Sivil Havacılık Personeline İlişkin Teknik Gereklilikleri ve İdari Usulleri Düzenleyen 3 Kasım 2011 tarihli ve 1178/2011 sayılı Komisyon Tüzüğü ile Uçuş Operasyonlarına İlişkin Teknik Gereklilikleri ve İdari Usulleri Düzenleyen 5 Kasım 2012 tarihli ve 2012/965 sayılı Komisyon Tüzüğü ve EASA tarafından yayımlanan ilgili kabul edilebilir uyumluluk yöntemleri ve yönlendirici notları dikkate alınmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 5 - (1) Bu Talimatta geçen;

- a) Adli Toksikoloji Laboratuvarı: Adli Toksikoloji Laboratuvar Kılavuzları (https://www.aktod.org/dosya/Aktod_Toksikoloji_Lab_Rehber.pdf) ve Avrupa İşyeri Madde ve Alkol Testi Kılavuzları ile uyumlu çalışan laboratuvarı,
- b) Alkol: İçerisinde etil ya da metil alkol bulunan, kullanılması halinde bireyin kendisinin veya başkasının sağlığına zarar verebilecek davranışlarla sonuçlanabilen ve bağımlılık yapma özelliği olan her türlü içkiyi,
- c) Alkol / Madde zararlı kullanımı: Maddenin ölüme götürecekt derecede zararlı olduğu zamanda bile sürekli kullanımı, maddenin aşırı kullanımı, madde kullanımına bağlı problemler (aile, arkadaşlar, iş) veya kullanımına bağlı yasal sorunlar olmasını,
- d) Alkolmetre: Solunum havasında promil cinsinden alkol düzeyini ölçen alkol tespitine ilişkin; tarih, saat ve ölçüm sonucu, kalibrasyon bitiş tarihi ile cihaza ait seri numarasını gösterir çıktı verebilen ve kalibrasyon ayarı yapılmış, çalışır durumdaki teknik test cihazını,
- e) Avrupa İşyeri Madde Testi Birliği: (EWDTS-European Workplace Drug Testing Society): İşyerlerinde madde ve alkol testi için; kalite kontrol, kalite güvencesi, yöntem seçimi, enstrümantasyon, personel nitelikleri, dokümantasyon ve laboratuvar güvenliğini kapsayan, kapsamlı kılavuzların geliştirilmesine öncülük eden birliği,

- f) Avrupa İşyeri Madde ve Alkol Testi Kılavuzları: (<https://www.ewdts.org/ewdts-guidelines.html>): Süreç güvenliği, gözetim zinciri uyumluluğu, doğru sonuç elde edilmesi, verilerin doğru yorumlanması ve yasal düzenlemelere uygun olarak raporlanması süreçlerini kapsayan kılavuzları,
- g) Destek programı: Tıbbi uygunluğun azalması durumunda, gerektiğinde kendi kendini beyan etme, sevk etme, tavsiye, danışma ve / veya tedaviyi mümkün kılan, “Adil kültür” ilkelerini uygulayıp ilgili sivil havacılık işletmesinin/kuruluşunun üst düzey yönetimi, ruh sağlığı uzmanları, eğitilmiş meslektaşları ve temsilci kuruluşların birlikte çalıştığı 2012/965 sayılı Komisyon Tüzüğü 4 numaralı ekine ve buna ilişkin EASA tarafından yayımlanan ilgili kabul edilebilir uyumluluk yöntemleri ve yönlendirici notlarına uygun proaktif bir destek programını,
- h) Doğrulama testi: Tarama yöntemi ile elde edilen alkol ve psikoaktif madde test sonuçlarının doğrulanmasında kullanılan, daha özgül ileri analiz yöntemini,
- i) EASA: Avrupa Havacılık Emniyet Ajansını,
- j) Genel Müdür: Sivil Havacılık Genel Müdürünü,
- k) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,
- l) GMP: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında protokol yapılmasına bağlı olarak, genel havacılık tıbbi alanında geçerli eğitimi almış, Genel Müdürlük tarafından AeMC bulunmayan il sınırları içerisinde ihtiyaç duyulması halinde yetkilendirilebilecek Aile Hekimini,
- m) Hava Aracı: Havalanabilen ve havada seyredebilme kabiliyetine sahip her türlü hava aracını,
- n) Havacılık Tıp Merkezi (AeMC): Havacılık personeli sağlık muayene ve değerlendirmelerinin yapılması için Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş yetkili uçuş tabiplerinin görev yaptığı, havacılık personeli ile havayolu ile taşınan yolcu sağlığı konularında; ulusal ve uluslararası mevzuata uygun, bilimsel kanıt, çalışma ve istatistiki araştırmalara dayanarak görüş ve karar bildiren, yapılan havacılık sağlık muayenelerini lisans veren otorite ile paylaşan, kamu/özel kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişilere ait sağlık işletmelerinin bünyesinde kurulmuş birimi,
- o) Hizmet Sağlayıcısı: Talimat kapsamındaki kurum, kuruluş ve/veya sivil havacılık işletmelerinin yerinde yapılacak olan Alkol ve Psikoaktif Madde Tarama testleri hususunda; (gereğindeki doğrulama testleri için bir havacılık tıp merkezi ile, başta numune kabul hususu olmak üzere, 7gün/24 saat hizmet alımı konusunda protokol yapmış), bünyesinde en az bir adet uçuş tabibi de olan Tıbbi İnceleme Görevlisi Tabip ile, en az birisinin kan alma yetkisine haiz sağlık meslek mensubunun olduğu birisi kadın, diğeri erkek, en az iki Test Uygulama Ekibi Üyesinin görev yaptığı gerçek ya da tüzel kişileri,
- p) ICAO: Uluslararası Sivil Havacılık Organizasyonunu,
- q) İlgili sivil havacılık işletmesi/kuruluşu: Ticari hava taşıma işletmelerini, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcılarını, hava aracı bakım kuruluşlarını, balonla ticari havacılık faaliyetlerinde bulunan işletmeleri, uçuş operasyon yetkisine sahip işletmeleri ve uçuş eğitim organizasyonlarını,
- r) Kabin ekibi üyesi: İşletici tarafından operasyonlar sırasında yolcular ile uçuşun emniyetine ilişkin görevler verilen, uçuş ekibi ya da teknik ekip üyesi dışındaki uygun niteliklere sahip bir ekip üyesini,
- s) Kaza kırım sonrası havacılık muayeneleri: Uçuş harekâtı esnasında, kişilerin tali nedenlerle ve veya kendi kendini veya birbirlerini yaralamaları veya uçuş ekibi ve yolcular için ayrılan yerler dışında saklanarak kaçak seyahat edenlerin yaralanmaları hariç olmak üzere, hava aracı içinde veya hava aracından kopan parçalar da dahil olmak üzere hava aracının herhangi bir parçasının çarpmasıyla veya hava basıncına maruz kalmak suretiyle yaralanması, motor ve aksesuarlarda meydana gelen arıza ve hafif hasarlar hariç olmak üzere hava aracının fiziksel yapısının veya performansının ve uçuş karakteristiğinin menfi yönde etkilendiği ve bunların değiştirilmesi veya tamirini gerektirecek derecede hasar ve arızalanması ve hava aracının kaybolması veya enkaza ulaşamayacak bir yere düşmesi ile sonuçlanan olaylar sonrası gerçekleştirilen havacılık muayenelerini,

- t) Kontrol Laboratuvarı: 04.06.2024 tarihli resmi gazetede yayımlanan 32566 sayılı Tıbbi Laboratuvarlar Yönetmeliğine uygun ve Avrupa İşyeri Madde ve Alkol Testi Kılavuzları ile uyumlu çalışan laboratuvarı,
- u) Kontrole Tabi Havacılık Personeli: Sivil havacılık alanında görev yapan; pilot, kabin ekibi üyesi, hava trafik kontrolörü, uçuş harekât uzmanı, hava aracı teknisyeni, hava aracı bakım ve tamir personeli, uçuş öğretmeni, hava aracı yükleme indirme operasyonlarına dahil olan personel, yakıt yükleme ikmal ve transferi süreçlerinde görev alan personel ile bunların stajyerleri, adayları ve öğrencilerini,
- v) Limit dışı alkol kullanımı: Bu talimatta belirtilen limitlere aykırı şekilde alkollü bulunma halini,
- w) Madde / Alkol bağımlılığı: Tekrarlanan veya sürekli madde kullanımı sonucu oluşan, madde kullanımını kontrol edememe, madde kullanıma verilen önceliğin artması ve zarar veya olumsuz sonuçlara rağmen kullanımın devam etmesi halini,
- x) Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezleri: 29/12/2013 tarih ve 28866 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezleri Yönetmeliği ile tanımlanan merkezleri,
- y) Makul şüphe: Kontrole Tabi Havacılık Personelinde psikoaktif madde ve/veya alkol etkisini düşündüren; nefeste alkol/kimyasal kokusu, şüpheli göz akı/göz bebeği değişiklikleri, algı ve muhakemede bozulma, tepki zamanında veya kendini kontrol etme becerisinde bozulma, muhtemel mahcup edici davranışlar, duygu durum değişiklikleri, ayakta durma, yürüme ve konuşmada güçlük, denge ve koordinasyonun kaybı, ağrı ve diğer fiziksel duyumların azalması, reflekslerin azalması, bilinçte bulanıklık gibi belirtilerin görülmesini, ayrıca gönüllü raporlama yöntemi ile yukarıdaki belirtilerin gözlemlendiğini veya laboratuvar tetkiklerinde ilgili değerlerin yüksek çıkması durumunu içeren ihbarları, veya e-nabız kayıtlarında denetimli serbestlik, alkol intoksikasyonu gibi kayıtların bulunmasını,
- z) MCL: Yalnızca çok kabin ekibi üyesi operasyonlarında çalışabilir kısıtlamasını,
- aa) OHMP: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında protokol yapılmasına bağlı olarak uçuş tabipliği eğitimini almış, Genel Müdürlük tarafından AeMC bulunmayan il sınırları içerisinde ihtiyaç duyulması halinde yetkilendirilebilecek işyeri hekimini,
- bb) OML: Yalnızca nitelikli yardımcı pilot ile veya yardımcı pilot olarak geçerlidir sınırlamasını,
- cc) OSL: Operasyonel Emniyet Pilotu Sınırlamasını,
- dd) Promil: Alkolün 100 miligram kandaki oranını, miligram olarak gösteren ölçü birimini,
- ee) Psikoaktif madde: Temelde merkezi sinir sistemi üzerinde etki gösteren; algılarda, bilinçte, duygu durumunda ve bilişsel işlevler gibi farklı fonksiyonlarda değişikliklere yol açabilen ve zihinsel süreçleri etkileyen maddeleri,
- ff) SSL: Genel Müdürlükçe belirtilen özel kısıtlamaları,
- gg) Tarama Testi: Test numunesinde alkol ve/veya psikoaktif maddenin olup olmadığını sistematik tarama olarak ölçen, testi üreten ticari firma tarafından belirlenmiş eşik değere (cut-off) göre; sonuçların pozitif veya negatif olarak raporlandığı, kalitatif veya semi-kantitatif olabilen testleri,
- hh) Test Ekibi: İçerisinde en az bir adet Tıbbi İnceleme Görevlisi Tabip ile, en az birisinin kan alma yetkisine haiz sağlık meslek mensubu olduğu; birisi erkek diğeri kadın olacak şekilde, en az üç kişiden oluşan ekibi,
- ii) Test Ekibi Üyesi: Alkol ve Psikoaktif Maddeler konusunda bir Tıbbi İnceleme Görevlisi Tabip ve/veya ulusal olarak tanınan yetkili bir kuruluş veya alt uzmanlık kurulu tarafından, başta numune alma hususu olmak üzere, verilecek olan uygulamalı ve pratik eğitimleri almış ve aldıkları eğitimlere ilişkin güncel (eğitim tarihinin üzerinden iki yıldan fazla bir süre geçmemiş) bir belgeleri olan, testlerle ilgili olarak, Test İnceleme Görevlisi Tabibe yardımcı olarak görev yapan (ancak testlerle ilgili evraklara imza atma yetkisi bulunmayan) ve Talimat kapsamındaki kurum, kuruluş ya da sivil havacılık işletmelerinin ya da bu Talimat ile test hizmeti sunma hakkı tanınan Hizmet Sağlayıcılarının, kısmi ya da tam zamanlı olarak görev yapabilen çalışanlarını,

- jj) Tıbbi İnceleme Görevlisi Tabip: Alkol ve Psikoaktif Maddeler konusunda ulusal olarak tanınan yetkili bir kuruluş veya alt uzmanlık kurulu tarafından (ya da yetkili uluslararası kuruluşlarca) verilen; başta test sonuçlarının incelenmesi, analiz sonuçlarının değerlendirilmesi, raporlanması, kayıtların tutulması, gözetim zinciri ve doğrulama testleri konularında eğitim almış ve eğitim sonunda (eğitim veren kuruluş tarafından) uygulanan sınavda başarılı olarak sertifikalandırılmış; testlerin tüm aşamalarından sorumlu olarak, testlere ilişkin evraklara imza atma yetkisini taşıyan tıp doktorunu,
- kk) TML: Yalnızca belirtilen ay geçerlidir kısıtlamasını,
- ll) Uçuş ekibi üyesi: Uçuş süresince bir hava aracının operasyonu için gerekli olan görevleri yerine getirmekten sorumlu, Genel Müdürlük tarafından lisanslandırılmış kişileri
- mm) Uçuş görev süresi: Herhangi bir ekip üyesinin göreve başlamasının gerekli görüldüğü anda başlayan, bir sektör veya sektörler serisini kapsayan ve söz konusu ekip üyesinin görevli ekip üyesi olarak hareket ettiği son sektörün sonunda hava aracının nihai olarak durduğu ve motorların kapatıldığı anda sona eren süreyi,
- nn) Uçuş Tabibi: Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilen bir Havacılık Tıbbi Eğitim Kurumu ve/veya Uçucu Sağlığı Araştırma ve Eğitim Merkezince verilen Uçuş Tabipliği ve Fizyolojik Eğitim Kursunu başarıyla tamamlamış tıp doktorunu,
- oo) Yetkili Yetkili Uçuş Tabibi: ICAO Doc 8984-AN/895 dokümanında yer alan müfredata uygun olarak Havacılık tıbbi alanında geçerli eğitimi almış, Genel Müdürlük tarafından yetkili bir havacılık tıp merkezinde görev yapan, uçuş ekibi, kabin ekibi ve diğer havacılık personeli sağlık muayenelerinin ve değerlendirmelerinin yapılmasından ve sağlık sertifikalarının düzenlenmesinden sorumlu olan, Genel Müdürlükçe yetkilendirilmiş tıp doktorunu,
- pp) Yetkili Tabip: Genel Müdürlük tarafından gerek görülmesi halinde OHMP, GMP, kısmen AME yetkilerini icra edebilen, lisans veya sertifika başvuru sahiplerinin ilk ve yenileme muayeneleri hariç olmak üzere sağlık muayenelerini yapmak ve Sınıf 2, 3 ve LAPL sağlık sertifika ve raporlarını düzenlemek amacıyla Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş, havacılık tıbbi alanında geçerli eğitim almış tıp doktorunu, ifade eder.

- (2) Bu Talimatta belirtilmeyen tanımlar için, 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ile 10/11/2005 tarihli ve 4 numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 31 inci Bölümü, ilgili diğer mevzuatlarda ve ülkemizin üyesi bulunduğu uluslararası sivil havacılık kuruluşları tarafından yayımlanan dokümanlarda belirtilen tanımlar geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Esas ve Uygulamalar

Psikoaktif madde ve limit dışı alkol kullanımı tespitine yönelik kontroller

MADDE 6 – (1) Alkol ve/veya madde kullanımı ya da makul şüphe durumlarında, tarama testi olarak, test ekibi tarafından, bu talimat kapsamında belirtilen kontrole tabi havacılık personeline; görev süresince, görev süresi öncesindeki en erken 1 saat veya görev süresi sonundan itibaren en geç 1 saat içerisinde, psikoaktif madde ve limit dışı alkol kullanımı tespitine yönelik kontroller, personelin görev yerinde gerçekleştirilir.

(2) Havacılık Tıp Merkezlerinde; Form.60 ile belirlenmiş olan alkol ve psikoaktif madde testlerinin yapılması gereken durumlarda, kişinin şirketi tarafından işe giriş öncesi ya da makul şüphe nedeni ile talep edilen durumlarda ve bu Talimatının 10.uncu maddesi kapsamında gerçekleştirilecek olan takip muayenelerinde, psikoaktif madde ve limit dışı alkol kullanımı tespitine yönelik kontrol ve testler yapılır.

(3) Havacılık tıp merkezlerinde yapılacak olan alkol ve psikoaktif madde tarama testleri, yukarıdaki (2.fıkra) durumlar ile sınırlı olup, habersiz, rastgele ve yerinde yapılması gereken tarama testlerinin yerine geçmez.

(4) Alkol ve psikoaktif madde tarama testleri kontrole tabi havacılık personelinin sağlığını ve itibarını tehlikeye düşürmeyecek şekilde; yolcunun, diğer uçuş ekibi üyelerinin ve alkol/psikoaktif madde kontrolünü yapacak olan test ekibinin dışındaki bireylerin bulunmadığı alanlarda yapılır, etik kurallara ve mahremiyete azami riayet edilir.

(5) Alkol ve/veya madde tarama testlerinde pozitif sonuç elde edilmesi halinde, test uygulanan kişinin sonuca itirazı durumunda veya ilgili sivil havacılık işletmesinin/kuruluşunun prosedürlerinde geçmesi halinde, doğrulama testlerinin yapılması sağlanır.

(6) Bu Talimat kapsamında alkol ve/veya psikoaktif madde taraması ve doğrulaması amacıyla aşağıda açıklanan testler uygulanır:

a) İdrar testi: Alkol ve psikoaktif madde tespitinde kullanılır. Test edilecek psikoaktif maddeler Avrupa İşyeri Madde Testi (ewdts.org) Listelerine paralel olarak Genel Müdürlük internet sitesinde yayımlanır. İdrar veya kanda alkol bakılmadığı durumlarda, gecikmeli durumlarda veya olay/ciddi olay sonrasında idrar testinde alkol biyobelirteci Etil Glukuronid, Etil Sülfat vb. tespiti yapılır.

İdrar numunesi alınır alınmaz mutlaka Test Ekibi Üyesi veya Laborant tarafından; sıcaklığı, rengi ve görünüşü kontrol edilmelidir. Hilesel girişimleri önlemek için idrar numunesine numune etiketi yapıştırılmalıdır. İdrarın bütünlüğünü gösteren idrar bütünlük testleri yapılmalı ve bu testleri geçen idrar örnekleri geçerli örnek olarak analiz edilmelidir. Hilesel işlem yapılmış (seyreltme, madde ekleme, değiştirme vb) idrar numuneleri analiz edilmez. Ayrıca nitrit, glutaraldehit gibi oksidan maddelerin de varlığı değerlendirilmelidir.

Psikoaktif Madde testi sonucu, idrar bütünlük testleri (Ph, yoğunluk, kreatinin düzeyi) verileri ile birlikte bu talimatta belirlenen Adli Toksikoloji Kılavuzlarına göre değerlendirildikten sonra kabul edilir.

b) Kanda Alkol Testi: Kişinin alkol etkisinde olup olmadığını göstermek amacıyla uygulanır. Nefeste alkol pozitifliğine itiraz edilmesi halinde kanda alkol düzeyi ölçülmesi (mg/dl) en doğru sonucu verir. Kişinin alkol tüketim davranışı (kronik alkol kullanımı) hakkında bilgi edinmek için, kuru kanda alkol biyobelirteci Fosfatidiletanol (PEth) testi için kuru kan alınır.

- I. Kanda alkol analizi için kan numunesi test yerinde, sağlık meslek mensubu Test Ekibi Üyesi tarafından koruyucu (sodyum florür/potasyum oksalatlı) içeren iki ayrı tüpe ve derhal (alkolün kandan 1 saatte, 0,15 promil atılması göz önüne alınarak) alınmalıdır.
- II. Kan numunesi alınırken alkol içermeyen dezenfektan kullanılmalıdır.
- III. Her iki tüp doldurulacak şekilde kan alınmalı, tüplere numune etiketleri yapıştırılmalıdır.
- IV. Alınan birinci tüp, Havacılık Tıp Merkezi aracılığı ile, doğrulama testi için Kontrol laboratuvarı veya Adli Toksikoloji laboratuvarına gönderilir.
- V. Alınan ikinci tüp kan (şahit numune) -20 °C de saklanmalıdır ve gerektiğinde bu kan da doğrulama testi için, Avrupa İşyeri Madde ve Alkol Testi Kılavuzları ve Adli Toksikoloji kılavuzuna uyumlu çalışan laboratuvarlara gönderilir.
- VI. Yine alınan ikinci tüp kan (şahit numune) -20 °C de saklanmalıdır ve gerektiğinde bu kandan da; gecikmeli durumlarda veya olay/ciddi olay sonrasında, Avrupa İşyeri Madde ve Alkol Testi Kılavuzları ve Adli Toksikoloji kılavuzuna uyumlu çalışan laboratuvarlara gönderilir.

c) Nefes testi: Test ekibi üyeleri tarafından tarama testi kapsamında ve kişinin işyerinde; uygulanır. Kişinin solunum havasındaki alkol miktarı alkolmetre ile ölçülerek, nefesteki alkol miktarı promil cinsinden tespit edilir.

d) Saç testi: Geriye dönük madde kullanımının tespiti ve tarama test sonucundan bağımsız olarak Havacılık Tıp Merkezleri, Yetkili Uçuş Tabipleri, Yetkili Tabipler veya Tıbbi İnceleme Görevlisi Tabip tarafından psikoaktif madde kullanımının ve kronik alkol kullanımının belirlenmesi (Saçta ethyl glucuronide (EtG) and ethyl palmitate (EtPa), SOHT: Society of Hair Testing: Consensus on Alcohol Markers

(Revision 2019)) amacıyla belirli miktarda kafa saçı örneği alınır. Kafa saçı yoksa, diğer vücut kılları adli toksikoloji laboratuvar ortamına alınarak incelenir.

- e) **Tırnak analizi:** Geriye dönük madde kullanımının tespiti ve tarama test sonucundan bağımsız olarak Havacılık Tıp Merkezleri, Yetkili Uçuş Tabipleri, Yetkili Tabipler veya Tıbbi İnceleme Görevlisi Tabip tarafından psikoaktif madde kullanımının belirlenmesi amacıyla belirli miktarda tırnak örneği alınır. Adli Toksikoloji Laboratuvarı tarafından, saç testinin uygun olmadığı durumlarda geriye dönük psikoaktif madde kullanımının tespiti için kullanılır.
- f) **Tükürük (ağız içi sıvısı) ve Tükürük testi:** Kişinin psikoaktif madde etkisinde olduğunu gösteren biyolojik bir numunedir. Tükürük testinin pozitifliği mutlaka kan testi ile doğrulanmalıdır. Rastlantısal uygulamalarda ve makul şüphe test ekibi üyeleri tarafından kullanılır.
- g) **Ter numunesi ve Ter testi:** Ter, kişinde psikoaktif madde kullanımı olduğunu gösteren biyolojik bir numunedir. Ter testinin pozitifliği, mutlaka kan ve/veya idrar testi ile doğrulanmalıdır.

Testler ve materyaller

MADDE 7 – (1) Bu Talimat kapsamında yapılacak tarama testleri için:

- a) İlgili sivil havacılık işletmesinde/kuruluşunda yapılacak kontrollerde, Test Ekibi tarafından, Adli Toksikoloji Laboratuvar Kılavuzuna göre; alkol düzeyinin belirlenmesi amacıyla alkolmetre ile ölçüm testi, psikoaktif madde kullanımının belirlenmesi amacıyla; kan, idrar, tükürük, saç veya ter numunesinde, madde tarama testi uygulanır.
- b) Havacılık tıp merkezlerince 6.maddenin 2. fıkrasındaki hallerde yapılacak psikoaktif madde tarama testleri için; idrar, tükürük veya ter numunesi alınarak madde tarama testi yapılır. Ayrıca alkol düzeyinin belirlenmesi amacıyla kan numunesi alınarak kanda alkol düzeyi tespit edilir.
- c) Numunelerin toplanması, onam aşaması ve tarama testleri aşağıda yer alan; Adli Toksikoloji Laboratuvar Kılavuzu (https://www.aktod.org/dosya/Aktod_Toksikoloji_Lab_Rehber.pdf) veya Avrupa İşyeri Madde Testi Birliğinin (EWDTs) iş yeri madde testi kılavuzlarına (<https://www.ewdts.org/ewdts-guidelines.html>) göre yapılmalıdır.
- d) Alkol ve madde tarama test sonuçları; Genel Müdürlük web sitesinde yayınlanan Alkol/Psikoaktif Madde Tarama Test Sonuç Formuna (Form-1) kaydedilir.
- e) Tarama ve doğrulama test yöntemleri farklı analitik kimya yöntemleri ile yapılmalıdır.
- (2) Bu Talimat kapsamında yapılacak doğrulama testleri için:
- a) İtiraz ve/veya şüphe durumunda, tarama test sonucundan bağımsız olarak havacılık tıp merkezleri, tarafından doğrulama testi için farklı türde bir biyolojik numune (örneğin saç, tırnak vb) emniyet gözetim zincirine uyularak analiz yapacak laboratuvara gönderilebilir.
- b) Doğrulama testi için, havacılık tıp merkezleri tarafından, tarama testi sırasında alınan şahit numune veya tarama testi için alınan biyolojik numuneden farklı türde biyolojik materyal (saç / kan / idrar / tırnak) emniyet gözetim zincirine uyularak daha ileri analiz yöntemleri için Adli Toksikoloji Laboratuvar Kılavuzunun uygulandığı laboratuvarlara gönderilebilir.
- c) Havacılık tıp merkezleri, tarafından numunelerin laboratuvarlara gönderilmesi, Adli Toksikoloji Laboratuvar Kılavuzu (https://www.aktod.org/dosya/Aktod_Toksikoloji_Lab_Rehber.pdf) ve/veya Avrupa Madde Testi Birliğinin (EWDTs) iş yeri madde testi kılavuzları (<https://www.ewdts.org/ewdts-guidelines.html>)'na uygun olarak yapılır.

d) Alkol veya psikoaktif madde tarama test sonucuna test uygulanan kişi tarafından itiraz edilmesi veya ilgili sivil havacılık işletmesinin/kuruluşunun prosedürlerinde yer alması veya havacılık tıp merkezince gerekli görülmesi halinde, sonucun yorumlanması Adli Toksikoloji Laboratuvarından istenebilir.

(3) Bu Talimat kapsamında Test Ekibi Üyeleri tarafından alkolmetre ile yapılan nefeste alkol ölçüm sonucu ve/veya psikoaktif madde tarama testinin pozitif çıkması halinde, kişinin itirazı ile;

3.1- Genel Müdürlük web sayfasında yayınlanan üç kopyalı Alkol/Psikoaktif Madde Tarama Testi İtirazı, Doğrulama Testi İstek ve Onam Formu (Form-2) doldurulur. Form, doğrulama testi yapılacak olan numuneyi teslim alan laboratuvar uzmanı, Tıbbi İnceleme Görevlisi Tabip ve doğrulama testini talep eden kişi tarafından imzalanır. Formun bir örneği numunenin teslim edildiği laboratuvarında, bir örneği numune veren kişide, bir örneği de test ekibinde kalır.

3.2- Alkol pozitifliğinde, doğrulama için, Havacılık tıp merkezi olan hastanede, immunoassay yöntemi ile, kanda etil alkol (etanol) düzeyi ölçülür.

3.3- İmmunoassay yöntemi ile ölçülen kan etanol test sonucuna itiraz var ise, mutlaka aynı kan numunesi (eş zamanlı alınan şahit kan numunesi) emniyet gözetim zincirine uyularak, doğrulama için daha ileri yöntem olan Gaz Kromatografi Head-Space yöntemi ile ölçüm yapılması amacıyla, Adli toksikoloji laboratuvarına gönderilir. Adli toksikoloji laboratuvarından gelen sonuç, nihai sonuç olarak kabul edilir.

3.4- Kronik alkol kullanımı şüphesi olduğunda GGT, MCV, CDT değerleri ölçülebilir. GGT, MCV ve CDT değerlerinin yüksek çıkması halinde, doğrulama kuru kanda alkol biyobelirteci Fosfatidiletanol (Peth) testi ve Saçta (EtG, EtPa) ile yapılmalıdır. Bu durumda kuru kan veya saç numunesi alınarak analiz yapılacak adli toksikoloji laboratuvarına emniyet gözetim zincirine uyularak gönderilir.

3.5- Psikoaktif madde pozitifliğinde; Havacılık Tıp Merkezi aracılığı ile; aynı gün ve aynı numune üzerinden olmak şartıyla, alınan numune/numuneler, numune gözetim zincirine uyularak analizi yapacak Kontrol laboratuvarı veya Adli Toksikoloji laboratuvarına gönderilir. Kontrol laboratuvarı ya da Adli toksikoloji laboratuvarından gelen sonuç, nihai sonuç olarak kabul edilir.

Psikoaktif madde testi yapılacak maddeler

MADDE 8 – (1) Bu Talimat kapsamında psikoaktif madde tarama testi yapılacak maddelerin listesi, 2 yılda bir güncellenmek üzere Genel Müdürlük web sayfasında yayınlanır. Bu listede geçen psikoaktif maddelere eksiksiz olarak bakılır. Gerekli görüldüğü hallerde listede ilave güncellemeler yapılabilir ve ilave testler yaptırılabilir.

Psikoaktif madde testi yapılacak maddeler

- a) Alkol,
- b) Amfetamin (AMP),
- c) Benzodiyazepinler (BZD),
- d) Kannabinoidler (THC, Marijuana, Esrar),
- e) Kokain (COC),
- f) OPIOID; Morfin, Codein, Eroin (MOR, COD, HR),
- g) MDMA Ecstasy (3,4-Metilendioksimetamfetamin),
- h) Trisiklik Anti Depresanlar (TCA),
- i) Metamfetamin,
- j) Pregabalin, Gabapentin,
- k) Gerektiğinde diğer psikoaktif maddeler test paneline eklenir.

Test sonuçları**MADDE-9**

1. Alkolmetre ile yapılan ölçüm sonucu, promil cinsinden tespit edilir. Nefeste ve kanda etil alkol ölçüm sonucunun 0,21 promil (21 mg/dl) ve üstünde olması ve test uygulanan kişi tarafından test sonucunun kabul edilmesi halinde, test sonucu pozitif olarak ve limit dışı alkol kullanımı olarak değerlendirilir.
2. Psikoaktif madde tarama testlerinde aranan maddelerden herhangi birisinin bulunması ve test uygulanan kişi tarafından test sonucunun kabul edilmesi halinde tarama test sonucu pozitif olarak ve madde kullanımı olarak değerlendirilir.
3. Tarama test sonuçlarından herhangi birisi pozitif olup, doğrulama testi talep edilen durumlarda; kontrol laboratuvarı veya adli toksikoloji laboratuvarından gelecek olan test sonucu, Genel Müdürlük, havacılık tıp merkezi, yetkili uçuş tabibi ve/veya yetkili tabipçe değerlendirilinceye ve süreç sonuçlanıncaya kadar, ilgili kurum ve kişilere sonuç bildirilmez. Havacılık tıp merkezi, yetkili uçuş tabibi ve/veya yetkili tabipçe; gerek görüldüğü durumlarda, farklı bir biyolojik numuneden de Adli Toksikoloji Laboratuvar kılavuzuna göre çalışan laboratuvarlardan, analiz ve değerlendirme istenebilir.
4. Tarama test sonuçlarından herhangi birisi pozitif olup, doğrulama testi talep edilen durumlarda kontrol laboratuvarı veya adli toksikoloji laboratuvarından test sonucu gelene kadar, numune veren Kontrole Tabi Havacılık personeli, lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini kullanamaz.
5. Numune alınmasına ve test uygulanmasına izin vermeyen kontrole tabi havacılık personeli limit dışı alkol ve madde kullanımı kesin olarak belirlenemediği için her ikisi birden pozitif kabul edilir ve varsa lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini kullanamaz.
6. Tarama ve/veya doğrulama testi için numune alımını etkileyecek şekilde davrananlar ile, sorumluluklarına aykırı davrananlar limit dışı alkol ve madde kullanımı kesin olarak belirlenemediği için lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini kullanamazlar ve 10 uncu maddenin 7 inci fıkrasına göre işlem başlatılır.

Test sonuçlarının bildirilmesi, değerlendirilmesi ve takibi**MADDE 10**

- 1) Tarama test sonuçları Genel Müdürlük web sayfasında yayınlanan üç kopyalı alkol/psikoaktif madde tarama test sonuç formuna (Form-1) işlenir. Tarama test sonuç formunun sağ üst kısmında kırmızı renkle belirtilmiş "Gizli - kişiye özel" kaydı yer alır.
- 2) Alkol ve psikoaktif madde tarama test sonuç formunun (Form-1) bir nüshası test uygulanan kişiye, bir nüshası kişinin çalıştığı ilgili sivil havacılık işletmesine/kuruluşuna, bir nüshası ise yetkili test ekibinde kalır. Sonuçların Genel Müdürlüğe gönderilmesi, kişinin çalıştığı ilgili sivil havacılık işletmesinin/kuruluşunun sorumluluğundadır.
- 3) Doğrulama testi için numune alınan durumlarda kontrol laboratuvarı veya adli toksikoloji laboratuvarından Havacılık Tıp Merkezine gönderilen sonuçlar, Havacılık Tıp Merkezi tarafından kişinin çalıştığı ilgili sivil havacılık işletmesine/kuruluşuna ve/veya Genel Müdürlüğe gönderilir.
- 4) Alkol ve psikoaktif madde tarama ve doğrulama testlerine ilişkin tüm kayıtlar ilgili sivil havacılık işletmesi/kuruluşu tarafından tıbbi gizliliğe riayet edilerek prosedürlere uygun şekilde, en az 10 yıl süreyle (doküman ve/veya elektronik ortamda) saklanır.
- 5) Doğrulama test sonucu negatif olanlar hariç, alkol ve/veya psikoaktif madde testlerinden herhangi birisinin pozitif olması durumunda kişi, başarılı tedavi veya takip protokolü uygulanana kadar lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini kullanamaz. Takip sürelerinden bağımsız olarak kişilerden makul şüphe durumunda veya rastlantısal olarak alkol ve psikoaktif madde testleri istenebilir.
- 6) Kontrole tabi havacılık personelinin bu talimat kapsamında gerçekleştirilen alkol ve psikoaktif madde tarama testlerinin pozitif sonucunu kabul etmesi veya doğrulama testlerinin neticesinin pozitif olması durumlarında; lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini tatbik

etmemeleri için, ilgili Havacılık Tıp Merkezi tarafından, 3 ay süresince geçici elverişsiz olarak değerlendirilir.

- 7) Havacılık muayenesine ilk kez başvuran kişilerde muayene sırasında alkol ve/veya psikoaktif madde kullanımı tespit edilmiş ise, bu kişiler aşağıda belirtilen durumlarda yeniden havacılık muayenesine alınabilirler.

- a) Tüm sınıflar için yapılacak olan Havacılık Muayenelerinde, bu talimat kapsamındaki yasaklı ilaç kullanımının tespit edildiği durumlarda: Kişinin e-nabız kayıtlarında söz konusu ilacın kullanımına ilişkin, iki ya da daha fazla sayıda tanı konulmamış ya da reçete yazılmamış ise, bununla birlikte Havacılık Psikiyatri Muayenesinde Psikiyatri Uzmanı tarafından yapılan muayene sonuçlarının ve ilgili psikolojik testlerin sonuçlarının da normal çıkması halinde, kişiye 1 aylık TML kısıtlaması ile, uçuşa elverişlilik sertifikası verilebilir. Bir aylık sürenin sonunda yapılacak olan; psikiyatri muayenesi, alkol ve psikoaktif madde tarama testleri sonuçlarının negatif olması durumunda, kişinin TML kısıtlaması kaldırılabilir. Bir aylık sürenin sonunda yapılacak olan; psikiyatri muayenesi, alkol ve psikoaktif madde tarama testleri sonuçlarının pozitif olması durumunda ise, kişiye ilgili Havacılık Tıp Merkezi tarafından 3 ay geçici elverişsizlik verilerek, kişinin sertifika sınıfına uygun olan aşağıdaki 8. madde uyarınca, gerekli işlemler yapılır.

- b) Havacılık Muayenelerinde, limit dışı alkol ve/veya bu talimat kapsamındaki (ilaç dışı) psikoaktif madde pozitifliğinde:

1) Havacılık Sağlık Talimatı uyarınca Sınıf 1 ve Sınıf 3 sağlık sertifikasına başvuranlar en erken bir yıl süre ile üçer aylık periyotlarla psikiyatri muayenesi, alkol ve psikoaktif madde tarama testlerine girmesi ve tüm sonuçlarının negatif olması durumunda yeniden havacılık muayenesine alınabilir. Bu kişiler bir yıllık süre boyunca alkol ve veya psikoaktif madde kullanmadıklarını Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezlerinde sağlık kurulu raporu ile belgelendirmeleri halinde belirtilen süre ve takip gerekliliklerine tabi olmadan havacılık muayenesine alınabilirler.

2) Havacılık Sağlık Talimatı uyarınca Sınıf 2 ve LAPL sağlık sertifikasına başvuranlar ile kabin ekibi üyesi, hava aracı teknisyeni ve uçuş harekât uzmanı adayları en erken üç ay süre ile aylık periyotlarla psikiyatri muayenesi, alkol ve psikoaktif madde tarama testlerine girmesi ve tüm sonuçlarının negatif olması durumunda yeniden havacılık muayenesine alınabilirler. Bu kişiler 3 aylık süre boyunca alkol ve veya psikoaktif madde kullanmadıklarını Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezlerinde sağlık kurulu raporu ile belgelendirmeleri halinde havacılık muayenesine alınabilirler.

- (8) Test sonuçlarına göre kontrole tabi havacılık personeli rutin takip süreçleri:

- a) Havacılık Sağlık Talimatı uyarınca Sınıf 1 sağlık sertifikası sahipleri, en az 18 ay boyunca OML ile elverişlilik verilecek şekilde, ilk yıl 3 aylık, ikinci yıl 6 aylık periyotlarla psikiyatri muayenesi, alkol ve psikoaktif madde tarama testlerine girmesi ve tüm sonuçlarının negatif olması durumunda yeniden havacılık muayenesine alınabilir. Sağlık sertifikası sahibinin sertifika sınıfını değiştirmesi ya da sağlık muayene raporu alması halinde de belirtilen takiplerin uygulanmasına devam edilir.
- b) Havacılık Sağlık Talimatı uyarınca Sınıf 2 ve LAPL sağlık sertifikası sahipleri, en az 12 ay OSL ile elverişlilik verilecek şekilde, bir yıl boyunca üçer aylık periyotlarla psikiyatri muayenesi, alkol ve psikoaktif madde tarama testlerine girmesi ve tüm sonuçlarının negatif olması durumunda yeniden havacılık muayenesine alınabilir.
- c) Havacılık Sağlık Talimatı uyarınca Sınıf 3 sağlık sertifikası sahipleri, en az 18 ay boyunca SSL ile elverişlilik verilecek şekilde, ilk yıl 3 aylık, ikinci yıl 6 aylık periyotlarla psikiyatri muayenesi, alkol ve psikoaktif madde tarama testlerine girmesi ve tüm sonuçlarının negatif olması durumunda yeniden havacılık muayenesine alınabilir.
- d) Kabin ekibi üyeleri, hava aracı teknisyenleri, uçuş harekât uzmanları 1 yıl boyunca 3 aylık periyotlarla psikiyatri muayenesi, alkol ve psikoaktif madde tarama testlerine girmesi ve tüm

sonuçlarının negatif olması durumunda kısıtlamasız veya MCL ile elverişlilik verilecek şekilde yeniden havacılık muayenesine alınabilir.

- (9) Alkol / Madde bağımlılığı tanılarını almış kontrole tabi havacılık personeli lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini tatbik edemezler. Bu personel, bağımlılık alanında tedavi deneyimine sahip Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezlerinde ayakta veya yatarak değerlendirilir. İyileşme ile taburcu olduktan sonra ilk yıl içinde üç ay aralıklarla ikinci yılda dört ay aralıklarla üçüncü yıl içinde 6 ay aralıkla değerlendirilen personel bedensel, ruhsal iyileşmenin gerçekleştiği sosyal uyum halinin işlevsel olduğu Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezlerinde sağlık kurulu raporu ile belgelendikten sonra görevine dönebilir.
- (10) Bağımlılık olsun ya da olmasın, alkol veya madde kullanımından kaynaklanan zihinsel ya da davranış bozuklukları nedeni ile suça karışılması durumunda kontrole tabi havacılık personeli havacılık muayenesine girmeden ve elverişlilik almadan lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini kullanamaz.
- (11) Havacılık tıp merkezi tarafından bu maddenin 7 nci ve 8 inci fıkralarında belirtildiği şekilde kontrole tabi havacılık personelinin kısıtlanmalı muayenelerinin tamamlanması sonrasında Genel Müdürlüğe kısıtlamasız olacak şekilde son muayene neticelerinin bildiri ile takip süreci tamamlanır. İstenilen tüm takip sonuçlarının kabul edilebilir olması durumunda ve istenen son kısıtlamasız geçirilen muayene sonrası tüm sonuçlarının negatif olması ve Genel Müdürlüğe şahsın müracaatı olması halinde, kişi bu Talimat kapsamında yürütülen takip sürecinden çıkarılır.
- (12) Kontrole tabi havacılık personeli bu Talimat kapsamında yapılan takipleri sırasında; psikiyatri muayenesi, alkol ve psikoaktif madde tarama testleri neticesinin negatif olması durumunda bir sonraki kontrole kadar ilk yıl için 3 ay, ikinci yıl için 6 ay süreyle elverişli olarak değerlendirilir.
- (13) Kontrole tabi havacılık personeline verilen elverişsizlik süreleri rutin takip sürelerine eklenir. Kontrole tabi havacılık personelinin bu madde kapsamında yapılan takipleri sırasında sağlık muayene raporu, sınıf 2, 3 ve LAPL sağlık sertifikası sahibi olup sınıf 1 sağlık sertifikasına başvurmaları halinde sınıf 1 sağlık sertifikası düzenlenebilmesi için bu maddenin sekizinci fıkrasının (a) bendi uygulanır.
- (14) 26/09/2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu uyarınca bu Talimat kapsamında gerçekleştirilen işlemler sırasında konusu suç teşkil eden bir durumla karşılaşılması durumunda Türk Ceza Kanunu hükümlerince bildirim sağlanmalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sorumluluklar, Yükümlülükler ve İdari Yaptırımlar Kontrole tabi havacılık personelinin sorumluluk, yükümlülükleri

MADDE 11 (1) Bu Talimat kapsamında, sivil havacılık faaliyetlerinde görev yapmakta olan kontrole tabi havacılık personeli:

- Hastalığı nedeniyle durumu geçerli sağlık raporu ve/veya hekim reçetesi ile belgelendirerek lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini yapmaya mâni olmadığı bilinen hastalığına bağlı bildirilen herhangi bir ilacı kullanmak zorunda olduğu ve bu kullanıma OHMP, Yetkili Tabip, Yetkili Uçuş Tabibi veya Havacılık Tıp Merkezi tarafından elverişlilik verilen durumlar hariç, içeriğinde psikoaktif madde bulunan herhangi bir ilacı veya maddeyi kullanamaz.
- Uçuş görev süresi öncesi, uçuş görev süresi boyunca ve uçuş görev süresi sonu itibarı ile en geç 1 saat içerisinde ölçülen alkol düzeyi 0,21 promil ve üstünde olamaz.
- Bu Talimatın 7 nci maddesinde belirtilen aşamalarda alkol ve/veya psikoaktif madde tarama testlerini yaptırmakla yükümlüdür.
- Tarama testi uygulanan hallerde test sonuçlarından herhangi birisine itiraz ettiği durumda Genel Müdürlük web sayfasında yayınlanan Alkol/Psikoaktif Madde Tarama Testi İtirazı, Doğrulama Testi İstek ve Onam Formunu eksiksiz doldurarak imzalamakla yükümlüdür.

- e) Test uygulanacak durumlarda istenen numune veya numuneleri usulüne uygun vermekle yükümlüdür.
- f) Doğrulama testi yapılacak durumlarda numune alımı tamamlanıncaya kadar herhangi bir şey yememekle, içmemekle, saçını kestirmemekle ve herhangi bir ilaç kullanmamakla yükümlüdür.
- g) Herhangi bir hastalık sebebiyle ilaç kullanmak zorunda olduğunda durumu geçerli sağlık raporu ve/veya hekim reçetesi ile çalıştığı ilgili sivil havacılık işletmesi/kuruluşu sağlık birimine ve Havacılık Sağlık Talimatı uyarınca vakit kaybetmeksizin bir Yetkili Uçuş Tabibine, Yetkili Tabibe veya Havacılık Tıp merkezine bildirmek ve Yetkili Uçuş Tabibi, Yetkili Tabip veya Havacılık Tıp merkezi tarafından yazılı olarak elverişlilik verilineye kadar, lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini tatbik etmemekle yükümlüdür.
- h) Alkol ve/veya psikoaktif madde testlerinden herhangi birisinin pozitif olması durumunda herhangi bir ilgili sivil havacılık işletmesinde/kuruluşunda çalışmıyorsa istenen aralıklarla psikiyatri muayenesi, alkol ve psikoaktif madde tarama testlerini içeren kontrol takip muayenelerini Genel Müdürlükçe yetkilendirilen havacılık tıp merkezlerinde oluşacak tüm maliyetini karşılayarak yaptırmakla ve Genel Müdürlüğe istenildiğinde bildirmekle yükümlüdür.
- i) Bağımlılık olsun ya da olmasın, alkol veya madde kullanımından kaynaklanan zihinsel ya da davranış bozuklukları nedeni ile suça karışılması durumunda kontrole tabi havacılık personeli havacılık tıp merkezinde havacılık muayenesine girmeden ve elverişlilik almadan lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini kullanamaz.
- j) Uygulanabilir olması halinde destek programına katılmalıdır.

İlgili sivil havacılık işletmesi/kuruluşu sorumluluk ve yükümlülükleri

MADDE 12 - (1) Bu Talimat kapsamında ilgili sivil havacılık işletmeleri/kuruluşları:

- a) Talimatın yayımı tarihinden itibaren en geç 6 ay içerisinde kontrole tabi havacılık personelinin, ayrıca gerek gördüğü hallerde diğer personelin görevi esnasında psikoaktif madde veya limit dışı alkol kullanımını tespit etmeye ve önlemeye yönelik gerekli düzenlemeleri yapmakla, ihtiyaç duyulan tedbirleri almakla ve bu amaçla yapılan düzenlemeye ilgili el kitabında yer vermekle yükümlüdür.
- b) Kontrole tabi havacılık personelinin uçuş görev süresinde psikoaktif madde veya limit dışı alkol kullanımını tespit etmeye yönelik yapılacak rastgele tarama testlerinin söz konusu personelin bir takvim yılında ve her meslek gurubunun, en az %25'ini test edecek şekilde olmasını sağlamakla ve Genel Müdürlüğe bildirmekle yükümlüdür. İlgili sivil havacılık işletmeleri/kuruluşları, kontrole tabi havacılık personeli dışında kalan personele de test yapabilir.
- c) Genel Müdürlüğe bildirilen test ekibi tarafından yapılan tarama testlerinden herhangi birisine, kontrole tabi havacılık personeline itiraz edilmesi durumunda veya ilgili sivil havacılık işletmesinin/kuruluşunun prosedürlerinde geçmesi halinde doğrulama testi yapılabilmesi için numune alınması, numunenin kontrol laboratuvarı veya adli toksikoloji laboratuvarına gönderilmesi ve laboratuvardan doğrulama testlerinin yapılması gibi oluşacak tüm maliyetleri karşılamakla yükümlüdür.
- d) Konuyla ilgili olarak diğer ilgili sivil havacılık işletmesine/kuruluşuna ait test ekibinden ya da bu talimat ile tanımlanmış Hizmet Sağlayıcısından hizmet satın alınabilirler.
- e) Alkol ve/veya psikoaktif madde testlerinden herhangi birisinin pozitif olması durumunda ilgili personel işletmede çalıştığı sürece istenilen takip sürelerine uygun psikiyatri muayenesi, alkol ve psikoaktif madde tarama testlerinin Genel Müdürlükçe yetkili havacılık tıp merkezlerince, oluşacak tüm maliyeti karşılayarak takibinin yapılmasını sağlamakla ve Genel Müdürlüğe bildirmekle yükümlüdür.
- f) Kontrole tabi havacılık personelinin, hastalığı sebebiyle ilaç kullanması gereken durumlarda, uçuş görevlerini emniyetli şekilde yapmaya uygun olup olmadığı hususunun belirlenmesi amacıyla havacılık tıp merkezlerince değerlendirilmesini sağlamakla yükümlüdür.

- g) Alkol ve psikoaktif madde tarama ve doğrulama testlerine ilişkin tüm kayıtları gizliliğe ve güvenliğe riayet ederek doküman prosedürlerine uygun şekilde en az 10 yıl süre ile saklamakla yükümlüdür.
- h) Uygulanabilir olması halinde ilgili sivil havacılık işletmesi/kuruluşu, kontrole tabi havacılık personelinin lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini güvenle kullanma yeteneğini olumsuz yönde etkileyebilecek herhangi bir sorunun farkına varma, başa çıkma ve üstesinden gelmelerine yardımcı olacak ve destek olacak proaktif ve cezai olmayan bir destek programını kolaylaştırmalı, programa olanak tanınmalı ve erişim sağlamalıdır. Bu erişim tüm kontrole tabi havacılık personeline sağlanmalıdır.
- i) Genel Müdürlük veya havacılık tıp merkezi tarafından her değerlendirme ve muayene için istenilmesi ve uygulanabilir olması halinde verilmek üzere destek programı raporlarını sağlamalıdır.
- j) Alkol düzeyi tespiti ve psikoaktif madde tarama testlerini uygulamakla görevlendirdiği personeline ya da hizmet satın aldığı Hizmet Sağlayıcısına ilişkin olarak; Genel Müdürlüğe; Test Ekibinin almış oldukları eğitimin/lerin belgelerini, diplomalarını ve test cihazlarını (marka-model vb) bildirmekle yükümlüdür.
- k) Alkolmetre cihaz üreticisince veya ISO/IEC 17025 kapsamında akredite olunan laboratuvarlarca, periyodik olarak alkolmetre kalibrasyon ölçümlerini yaptırmakla ve testlerin kalibrasyon süresi içerisindeki cihazlar ile yapılmasını sağlamak ile yükümlüdür.

Havacılık tıp merkezlerinin sorumluluk, yükümlülükleri

MADDE 13 - (1) Bu Talimat kapsamında havacılık tıp merkezleri:

- a) Sağlık Bakanlığının 09/10/2013 tarih ve 28790 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tıbbi Laboratuvarlar Yönetmeliği, 13/12/2016 tarihli "İdrar Numunelerinde Yasadışı ve Kötüye Kullanılan İlaç ve Madde Analizi Yapan Tıbbi Laboratuvarların İşleyiş Esasları" hakkında yazısı ve ekine uygun olarak madde tarama testleri ve alkol düzeyi tespiti yapılması, kayıtların tutulması, sonuçlarının raporlanması, madde tarama test sonuçlarının pozitif olduğu ve itiraz edildiği durumlarda veya ilgili sivil havacılık işletmesinin/kuruluşunun prosedürlerinde geçmesi halinde kontrol laboratuvarı veya adli toksikoloji laboratuvarına gönderilmek üzere numune alınması, numunelerin gönderilmesi, raporlanması ve sonuçların bildirimine ilişkin prosedürlerin Talimatın yayımı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde oluşturulması ile yükümlüdür.
- b) Tarama test sonuçlarının pozitif olduğu ve itiraz edildiği durumlarda veya ilgili sivil havacılık işletmesinin/kuruluşunun prosedürlerinde geçmesi halinde kontrol laboratuvarlarına doğrulama testi yapılması amacıyla gönderilecek numunenin alınması ve kontrol laboratuvarlara gönderilmesi sırasında numune gözetim zincirini oluşturmak ve gözetmekle yükümlüdür.
- c) Test sonuçlarını ve kararlarını, test uygulanan kişiye, kişinin çalışmakta olduğu ilgili sivil havacılık işletmesine/kuruluşuna ve Genel Müdürlüğe bildirmekle yükümlüdür.
- d) Alkol ve psikoaktif madde tarama ve doğrulama testlerine ilişkin tüm kayıtları gizliliğe riayet ederek doküman prosedürlerine uygun şekilde saklamakla yükümlüdür.
- e) Psikiyatri muayenesi, alkol ve/veya psikoaktif madde testlerinden herhangi birisinin pozitif olması durumunda ilgili personele ait istenen sürelerle uygun takip muayenelerini yapmakla, sonuçlarını Genel Müdürlüğe bildirmekle yükümlüdür.
- f) Genel Müdürlükçe her değerlendirme ve muayene için istenilmesi ve uygulanabilir olması halinde verilmek üzere destek programı raporları da dahil olacak şekilde sağlamakla yükümlüdür.

Tarama testlerini uygulayan Test Ekibinin sorumluluk, yükümlülükleri

MADDE 14 -(1) Bu Talimat kapsamında, Test Ekibi alkol düzeyi tespiti ve psikoaktif madde tarama testlerini yapabilir. Test Ekibinin alkol düzeyi tespiti ve psikoaktif madde tarama testlerini uygulayabilmesi için;

- a) Genel Müdürlüğe alkol düzeyi tespiti ve psikoaktif madde tarama testlerini uygulamakla görevlendirildiğinin, ilgili sivil havacılık işletmesi/kuruluşu tarafından bildirilmesi,
- b) Test cihazlarının kullanımı, numune alma teknikleri ve raporlama usulleri konularında eğitim almış ve eğitim belgesine sahip olması gereklidir.
- (2) Test Ekibi, test uygulanan kişi tarafından alkolmetre ile yapılan alkol ölçüm sonucuna ve/veya tükürük numunesinde yapılan madde tarama test sonucuna itiraz edilmesi halinde veya ilgili sivil havacılık işletmesinin/kuruluşunun prosedürlerinde geçmesi halinde Genel Müdürlük web sayfasında yayınlanan Alkol/Psikoaktif Madde Tarama Testi İtirazı, Doğrulama Testi İstek ve Onam Formunun (Form-2) doldurulmasını ve imzalanması ile ilgili prosedürün uygulanmasını ve bu prosedürün uygulanmaması halinde ilgilinin limit dışı alkol ve psikoaktif madde kullanımı belirlenemediği için kişilerin lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini tatbik etmemeleri için buna göre gerekli işlemlerin yapılacağı konusunda ilgili kişinin bilgilendirilmesinin sağlanmasından sorumludur.
- (3) Test Ekibi, nefesten alkol testi pozitifliği durumunda, doğrulama testi yapılabilmesi için, Tıbbi İnceleme Görevlisi Tabip sorumluluğunda, kan numunesinin alınmasını sağlamalıdır.
- (4) Test Ekibi, biyolojik numunelerden yapılan psikoaktif madde tarama testi pozitifliği durumunda, Tıbbi İnceleme Görevlisi Tabip sorumluluğunda, doğrulama testi yapılabilmesi için, numunenin ilgili Havacılık Tıp Merkezine gözetim zincirine uygun olarak, teslimini sağlamalıdır.
- (5) Test Ekibi, tarama testlerinin uygulanması, kayıtlarının tutulması ve raporlanması aşamalarında gizliliğin sağlanmasından sorumludur.

İdari Yaptırımlar

MADDE 15 – (1) Bu Talimat kapsamında:

- a) Test Ekibi tarafından uygulanan tarama testlerinden herhangi birisine ilişkin pozitif sonuç elde edilirse, test uygulanan kişinin ilgili lisansının imtiyaz ve yetkileri askıya alınır, durum çalıştığı ilgili sivil havacılık işletmesine/kuruluşuna bildirilir, 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 143 üncü maddesi ve 02/06/2017 tarihli ve 30084 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Pilot Lisans Yönetmeliği kapsamında idari yaptırım ve 29.01.2013 tarihli ve 28543 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Tarafından Verilecek İdari Para Cezaları Hakkında Yönetmeliği’nce idari para cezası uygulanır ve bu Talimatın 11 inci maddesi kapsamında takibi yapılır.
- b) Test Ekibi tarafından uygulanacak tarama testlerini yaptırmak istemeyen kontrole tabi havacılık personelinin limit dışı alkol ve psikoaktif madde kullanımı belirlenemediği için lisanslarına ait imtiyazlarını ve ilgili yetkilerini tatbik etmemeleri için buna göre gerekli işlemler yapılır, lisans imtiyazlarından men edilir, durum çalıştığı ilgili sivil havacılık işletmesine/kuruluşuna bildirilir ve ilgili mevzuat kapsamında idari para cezası uygulanır.
- c) Tarama ve/veya doğrulama testi için numune alımı esnasında numuneyi etkileyecek şekilde davrananlar ile sorumluluklarına aykırı davrananların test sonuçları pozitif olarak varsayılır, lisansın imtiyazları askıya alınır, durum çalıştığı ilgili sivil havacılık işletmesine/kuruluşuna bildirilir ve ilgili mevzuat kapsamında idari para cezası uygulanır.
- (2) Bu Talimat kapsamında ilgili kontrole tabi havacılık personelinden doğrulama testi için numune alınan durumlarda:
 - a) Kontrol laboratuvarı veya Adli Toksikoloji laboratuvarınca yapılan doğrulama testinin sonucu Genel Müdürlük, havacılık tıp merkezi, Yetkili Uçuş Tabibi veya yetkili tabibine bildirilene kadar ilgili kontrole tabi havacılık personelinin lisans imtiyazları ve yetkileri askıya alınır ve durumu çalıştığı ilgili sivil havacılık işletmesine/kuruluşuna bildirilir.
 - b) Kontrol laboratuvarı veya Adli Toksikoloji laboratuvarınca yapılan doğrulama testinin sonucu pozitif olduğu takdirde ilgili kontrole tabi havacılık personeli lisans imtiyazları askıya alınır, durumu çalıştığı ilgili sivil havacılık işletmesine/kuruluşuna bildirilir, ilgili mevzuat kapsamında idari para cezası uygulanır ve bu Talimatın 10 uncu maddesi kapsamında takibi yapılır.

- c) Kontrol laboratuvarı veya Adli Toksikoloji laboratuvarınca yapılan doğrulama testinin sonucu negatif olduğu takdirde ilgili lisansın imtiyazları ve yetkisi geri verilir.
- (3) Bu Talimat kapsamında idari yaptırımların uygulanması diğer mevzuatlardan kaynaklanan idari ve cezai yaptırımların uygulanmasını engellemez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Geçiş Hükümü

GEÇİCİ MADDE 1 – İlgili sivil havacılık işletmesi/kuruluşu Talimatın yayımı tarihinden itibaren en geç 6 ay içerisinde kontrole tabi havacılık personelinin, ayrıca gerek gördüğü hallerde diğer personelin görevi esnasında psikoaktif madde veya limit dışı alkol kullanımını tespit etmeye ve önlemeye yönelik gerekli düzenlemeleri yapmakla, Test Ekibini Genel Müdürlüğe bildirmekle, ihtiyaç duyulan tedbirleri almakla ve bu amaçla yapılan düzenlemeye ilgili el kitabında yer vermekle yükümlüdür.

GEÇİCİ MADDE 2 – Havacılık tıp merkezleri, Sağlık Bakanlığı'nın 09/10/2013 tarih ve 28790 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tıbbi Laboratuvarlar Yönetmeliği, 13/12/2016 tarihli "İdrar Numunelerinde Yasadışı ve Kötüye Kullanılan İlaç ve Madde Analizi Yapan Tıbbi Laboratuvarların İşleyiş Esasları" hakkında yazısı ve ekine uygun olarak madde tarama testleri ve alkol düzeyi tespiti yapılması, kayıtların tutulması, sonuçlarının raporlanması, madde tarama test sonuçlarının pozitif olduğu ve itiraz edildiği durumlarda veya ilgili sivil havacılık işletmesinin/kuruluşunun prosedürlerinde geçmesi halinde kontrol laboratuvarı veya adli toksikoloji laboratuvarına gönderilmek üzere numune alınması, numunelerin gönderilmesi, raporlanması ve sonuçların bildirimine ilişkin prosedürlerin Talimatın yayımı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde oluşturulması ile yükümlüdür.

GEÇİCİ MADDE 3 – Bu Talimatın yürürlük tarihinden önce 16/04/2019 tarihli Kontrole Tabi Havacılık Personelinin Alkol ve Psikoaktif Madde Kontrollerine İlişkin Talimat hükümlerine göre yürütülmekte olan işlemler, rutin takip süreci toplamda en az 12 ay olacak şekilde 3'er aylık periyotlarla yürütülür. Bahsi geçen rutin takip süreci sırasında bu Talimat uyarınca elverişsizlik gerektiren bir durumla karşılaşılması halinde bu Talimatın 10. inci maddesine göre hareket edilir.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 17 – (1) Bu Talimatın yürürlüğe girmesi ile 16/04/2019 tarihli Kontrole Tabi Havacılık Personelinin Alkol ve Psikoaktif Madde Kontrollerine İlişkin Talimat yürürlükten kalkar.

Yürürlük

MADDE 18 – (1) Bu Talimat, yayımlandığı tarihten 6 ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19 – (1) Bu Talimat hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.